

<i>Rodzaj dokumentu:</i>	Zasady oceniania rozwiązań zadań
<i>Egzamin:</i>	Egzamin maturalny
<i>Przedmiot:</i>	Geografia
<i>Poziom:</i>	Poziom rozszerzony
<i>Formy arkuszy:</i>	EGEP-R0-100, EGEP-R0-200, EGEP-R0-300, EGEP-R0-400, EGEP-R0-700, EGEP-R0-K00, EGEP-R0-Q00, EGEP-R0-Q40
<i>Termin egzaminu:</i>	17 maja 2024 r.
<i>Data publikacji dokumentu:</i>	28 czerwca 2024 r.

Uwaga: Akceptowane są wszystkie odpowiedzi merytorycznie poprawne i spełniające warunki zadania.

Zadanie 1.1. (0–1)

Wymagania egzaminacyjne 2024 ¹	
Wymaganie ogólne	Wymagania szczegółowe
IV. Pozyskiwanie, przetwarzanie [...] informacji na podstawie różnych źródeł informacji geograficznej [...].	IV etap edukacyjny 1.2) Zdający odczytuje [...] cechy środowiska przyrodniczego [...] na podstawie map: topograficznej [...]. III etap edukacyjny 1.4) Zdający identyfikuje położenie i charakteryzuje odpowiadające sobie obiekty geograficzne na fotografiach [...] oraz mapach topograficznych.

Zasady oceniania

1 pkt – dwie poprawne odpowiedzi.

0 pkt – odpowiedź, która nie spełnia powyższego kryterium.

Rozwiązanie

FP

Zadanie 1.2. (0–2)

Wymaganie ogólne	Wymagania szczegółowe
IV. Pozyskiwanie, przetwarzanie [...] informacji na podstawie różnych źródeł informacji geograficznej [...].	Zdający: 1.1) oblicza odległości [...] na podstawie map wykonanych w różnych skalach; 1.2) odczytuje [...] cechy środowiska przyrodniczego [...] na podstawie map: topograficznej [...].

Zasady oceniania

2 pkt – poprawny sposób obliczenia czasu przejścia trasy wraz z poprawnym wynikiem.

1 pkt – poprawny sposób obliczenia czasu przejścia trasy bez poprawnego wyniku.

0 pkt – odpowiedź, która nie spełnia powyższych kryteriów.

Rozwiązanie

Różnica wysokości:

$$853 \text{ m} - 483 \text{ m} = 370 \text{ m}$$

Czas przejścia trasy po płaskim terenie:

$$4,375 \text{ km} : 3,5 \text{ km/h} = 1,25 \text{ h} = 1 \text{ h } 15 \text{ min}$$

Wydłużenie czasu z powodu różnicy wysokości:

$$10 \text{ min} \times (370 \text{ m} : 100 \text{ m}) = 37 \text{ min}$$

Czas wycieczki:

$$1 \text{ h } 15 \text{ min} + 37 \text{ min} = 1 \text{ h } 52 \text{ min}$$

¹ Rozporządzenie Ministra Edukacji i Nauki z dnia 1 sierpnia 2022 r. w sprawie wymagań egzaminacyjnych dla egzaminu maturalnego przeprowadzanego w roku szkolnym 2022/2023 i 2023/2024 (Dz.U. 2022, poz. 1698).

Zadanie 2. (0–1)

Wymaganie ogólne	Wymagania szczegółowe
IV. Pozyskiwanie, przetwarzanie [...] informacji na podstawie różnych źródeł informacji geograficznej [...].	Zdający: 1.1) oblicza odległości [...] na podstawie map wykonanych w różnych skalach; 1.2) odczytuje [...] cechy środowiska przyrodniczego [...] na podstawie map: topograficznej [...].

Zasady oceniania

1 pkt – poprawna odpowiedź.

0 pkt – odpowiedź, która nie spełnia powyższego kryterium.

Rozwiązanie

D

Zadanie 3. (0–2)

Wymaganie ogólne	Wymagania szczegółowe
I. Dostrzeganie prawidłowości dotyczących środowiska przyrodniczego [...].	IV etap edukacyjny 1.2) Zdający odczytuje [...] cechy środowiska przyrodniczego [...] na podstawie map: topograficznej [...]. Zdający: 5.2) charakteryzuje najważniejsze wydarzenia geologiczne i przyrodnicze w dziejach Ziemi; 5.6) opisuje przebieg oraz efekty erozji i akumulacji [...]. III etap edukacyjny 4.5) Zdający wymienia główne rodzaje zasobów naturalnych Polski [...] opisuje ich rozmieszczenie [...].

Zasady oceniania

2 pkt – trzy poprawne odpowiedzi.

1 pkt – dwie poprawne odpowiedzi.

0 pkt – odpowiedź, która nie spełnia powyższych kryteriów.

Rozwiązanie

przyczyniło

starsza

wcześniej

Zadanie 4.1. (0–2)

Wymaganie ogólne	Wymagania szczegółowe
IV. Pozyskiwanie, przetwarzanie oraz prezentowanie informacji na podstawie różnych źródeł informacji geograficznej [...].	1.4) Zdający formułuje zależności przyczynowo-skutkowe, funkcjonalne i czasowe między wybranymi elementami środowiska przyrodniczego i społeczno-gospodarczego [...]. 5.7) Zdający wykazuje wpływ cech budowy geologicznej i działalności człowieka na grawitacyjne ruchy masowe [...].

Zasady oceniania

2 pkt – poprawne wyjaśnienie uwzględniające osiadanie terenu wskutek podziemnej eksploatacji kopaliny i podanie dwóch skutków tworzenia się niecki z osiadania.

1 pkt – poprawne wyjaśnienie uwzględniające osiadanie terenu wskutek podziemnej eksploatacji kopaliny.

albo

– podanie dwóch skutków tworzenia się niecki z osiadania.

0 pkt – odpowiedź, która nie spełnia powyższych kryteriów.

Przykładowe odpowiedzi

Wyjaśnienie:

– Niecka z osiadania powstaje na skutek zapadania się terenu wywołanego podziemną eksploatacją złoża kopaliny.

Skutki:

– Występowanie zniszczeń w zabudowie mieszkalnej wskutek osiadania budynków (np. pękanie ścian).

– Występowanie zniszczeń w sieci transportowej (np. pękanie nawierzchni dróg, zapadanie się nawierzchni dróg).

– Występowanie antropogenicznych zbiorników lub obszarów podmokłych (gdy obniżony teren przetnie zwierciadło wód gruntowych).

Zadanie 4.2. (0–2)

Wymaganie ogólne	Wymagania szczegółowe
IV. Pozyskiwanie, przetwarzanie oraz prezentowanie informacji na podstawie różnych źródeł informacji geograficznej [...].	IV etap edukacyjny 1.4) Zdający formułuje zależności przyczynowo-skutkowe, funkcjonalne i czasowe między wybranymi elementami środowiska przyrodniczego i społeczno-gospodarczego [...]. III etap edukacyjny 4.3) Zdający rozpoznaje główne rodzaje skał występujących w Polsce; wskazuje na mapie najważniejsze obszary ich występowania; podaje przykłady wykorzystania skał w różnych dziedzinach życia człowieka.

Zasady oceniania

2 pkt – trzy poprawne odpowiedzi.

1 pkt – dwie poprawne odpowiedzi.

0 pkt – odpowiedź, która nie spełnia powyższych kryteriów.

Rozwiązanie

skały płonne

muły węglowe

materiałów budowlanych

Zadanie 5. (0–1)

Wymaganie ogólne	Wymagania szczegółowe
I. Dostrzeganie prawidłowości dotyczących środowiska przyrodniczego [...].	IV etap edukacyjny 1.4) Zdający formułuje zależności przyczynowo-skutkowe, funkcjonalne i czasowe między wybranymi elementami środowiska przyrodniczego [...]. 2.2) Zdający wskazuje konsekwencje ruchów Ziemi. III etap edukacyjny 1.4) Zdający identyfikuje położenie i charakteryzuje odpowiadające sobie obiekty geograficzne na fotografiach [...] oraz mapach topograficznych.

Zasady oceniania

1 pkt – dwie poprawne odpowiedzi.

0 pkt – odpowiedź, która nie spełnia powyższego kryterium.

Rozwiązanie

FP

Zadanie 6. (0–2)

Wymaganie ogólne	Wymagania szczegółowe
I. Dostrzeganie prawidłowości dotyczących środowiska przyrodniczego [...].	IV etap edukacyjny 2.3) Zdający oblicza wysokość górowania Słońca w dowolnym miejscu na Ziemi w dniach równonocy i przesileń. III etap edukacyjny 1.6) Zdający określa położenie geograficzne oraz matematyczno-geograficzne punktów i obszarów na mapie.

Zasady oceniania

- 2 pkt – poprawny odczyt szerokości geograficznej, poprawny sposób obliczenia wysokości górowania słońca i poprawny wynik.
- 1 pkt – poprawny sposób obliczenia wysokości górowania słońca bez poprawnego wyniku (odczyt szerokości geograficznej z mniejszą dokładnością niż 1' lub błąd rachunkowy).
albo
– poprawny odczyt szerokości geograficznej.
- 0 pkt – odpowiedź, która nie spełnia powyższych kryteriów.

Rozwiązanie

Szerokość geograficzna $50^{\circ}45'$

$h_{gS} = 90^{\circ} - \varphi$ gdzie: h_{gS} – wysokość górowania słońca po południowej stronie nieba,
 φ – szerokość geograficzna

$h_{gS} = 90^{\circ} - 50^{\circ}45'$

$h_{gS} = 39^{\circ}15'$

Wysokość słońca: $39^{\circ}15'$

Zadanie 7. (0–1)

Wymaganie ogólne	Wymagania szczegółowe
IV. Pozyskiwanie, przetwarzanie oraz prezentowanie informacji na podstawie różnych źródeł informacji geograficznej [...].	1.2) Zdający odczytuje i opisuje cechy środowiska przyrodniczego [...] i społeczno-gospodarczego [...] na podstawie map: topograficznej [...]. 4.4) Zdający wyjaśnia krajobrazowe i gospodarcze funkcje [...] jezior.

Zasady oceniania

- 1 pkt – dwie poprawne funkcje Jeziora Bystrzyckiego.
- 0 pkt – odpowiedź, która nie spełnia powyższego kryterium.

Przykładowe odpowiedzi

- przeciwpowodziowa
- energetyczna
- retencyjna
- turystyczna
- rekreacyjna

Zadanie 8. (0–2)

Wymaganie ogólne	Wymagania szczegółowe
IV. Pozyskiwanie, przetwarzanie oraz prezentowanie informacji na podstawie różnych źródeł informacji geograficznej [...].	Zdający: 1.3) interpretuje zjawiska geograficzne przedstawiane na wykresach [...]; 1.4) formułuje zależności przyczynowo-skutkowe [...] i czasowe między wybranymi elementami środowiska przyrodniczego [...]. 4.3) Zdający rozpoznaje i opisuje cechy ustrojów rzecznych wybranych rzek.

Zasady oceniania

2 pkt – poprawne uzasadnienie odnoszące się do dwóch podanych okresów.

1 pkt – poprawne uzasadnienie odnoszące się do jednego z podanych okresów.

0 pkt – odpowiedź, która nie spełnia powyższych kryteriów.

Przykładowe odpowiedzi

Przeptywy w okresie A są mniejsze niż średni roczny przepływ, ponieważ:

- znaczna część wód powierzchniowych jest retencjonowana (zmagazynowana) w postaci śniegu i lodu (przez co zmniejsza się spływ powierzchniowy).
- dla tego okresu są charakterystyczne opady śniegu (który ulega krótkotrwałej retencji, w związku z czym mniejsza ilość wód powierzchniowych spływa do rzeki).
- opady atmosferyczne w tych miesiącach są niższe od średnich miesięcznych sum opadów.

Przeptywy w okresie B są większe niż średni roczny przepływ, ponieważ:

- następuje intensywne topnienie śniegu i lodu (co zwiększa ilość wód powierzchniowych spływających do rzeki).

Zadanie 9. (0–2)

Wymaganie ogólne	Wymagania szczegółowe
IV. Pozyskiwanie, przetwarzanie oraz prezentowanie informacji na podstawie różnych źródeł informacji geograficznej [...].	1.3) Zdający interpretuje zjawiska geograficzne przedstawione [...] na schematach [...]. 2.2) Zdający wskazuje konsekwencje ruchów Ziemi.

Zasady oceniania

2 pkt – poprawna nazwa zwrotnika oraz poprawne uzasadnienie dla dwóch podanych dat.

1 pkt – poprawna nazwa zwrotnika oraz poprawne uzasadnienie dla jednej z podanych dat.

0 pkt – odpowiedź, która nie spełnia powyższych kryteriów.

Rozwiązanie

Koziorożca

Przykładowe uzasadnienia:

21 marca:

- Słońce góruje po północnej stronie nieba.

22 grudnia:

- Słońce góruje w zenicie.

Zadanie 10. (0–1)

Wymaganie ogólne	Wymagania szczegółowe
IV. Pozyskiwanie, przetwarzanie oraz prezentowanie informacji na podstawie różnych źródeł informacji geograficznej [...].	IV etap edukacyjny 1.3) Zdający interpretuje zjawiska geograficzne przedstawione [...] w tabelach [...]. 2.2) Zdający wskazuje konsekwencje ruchów Ziemi. III etap edukacyjny 1.2) Zdający odczytuje z map informacje przedstawione za pomocą różnych metod kartograficznych.

Zasady oceniania

1 pkt – poprawne wyjaśnienie.

0 pkt – odpowiedź, która nie spełnia powyższego kryterium.

Przykładowe odpowiedzi

- Dzieje się tak ze względu na nachylenie osi Ziemi w stosunku do płaszczyzny ekliptyki i wynikające z tego różnice w długości dnia i nocy w miejscach o różnej szerokości geograficznej.
- Latem na półkuli północnej im wyższa szerokość geograficzna tym dzień jest dłuższy, a w konsekwencji wschód Słońca w Gdańsku (miejscu o wyższej szerokości geograficznej) w określone dni występuje wcześniej niż w Łodzi (miejscu o niższej szerokości geograficznej).

Zadanie 11.1. (0–2)

Wymaganie ogólne	Wymagania szczegółowe
I. Dostrzeganie prawidłowości dotyczących środowiska przyrodniczego, życia i gospodarki człowieka oraz wzajemnych powiązań i zależności w systemie człowiek – przyroda – gospodarka.	IV etap edukacyjny 3.4) Zdający charakteryzuje strefy klimatyczne i typy klimatu na Ziemi [...]. III etap edukacyjny 1.2) Zdający odczytuje z map informacje przedstawione za pomocą różnych metod kartograficznych. 3.4) Zdający podaje na podstawie map tematycznych zależności między strefami oświetlenia Ziemi a strefami klimatycznymi oraz wykazuje wpływ klimatu na zróżnicowanie roślinności i gleb na Ziemi.

Zasady oceniania

2 pkt – dwie poprawne odpowiedzi.

1 pkt – jedna poprawna odpowiedź.

0 pkt – odpowiedź, która nie spełnia powyższych kryteriów.

Rozwiązanie

4

5

Zadanie 11.2. (0–2)

Wymaganie ogólne	Wymagania szczegółowe
IV. Pozyskiwanie, przetwarzanie oraz prezentowanie informacji na podstawie różnych źródeł informacji geograficznej [...].	1.3) Zdający interpretuje zjawiska geograficzne przedstawiane na wykresach, [...]. Zdający: 3.4) charakteryzuje strefy klimatyczne i typ klimatu na Ziemi [...]; 3.5) rozpoznaje strefę klimatyczną i typ klimatu na podstawie rocznego przebiegu temperatury powietrza i sum opadów.

Zasady oceniania

2 pkt – trzy poprawne odpowiedzi.

1 pkt – dwie poprawne odpowiedzi.

0 pkt – odpowiedź, która nie spełnia powyższych kryteriów.

Rozwiązanie

A1 B3 C2

Zadanie 12.1. (0–1)

Wymaganie ogólne	Wymagania szczegółowe
I. Dostrzeżenie prawidłowości dotyczących środowiska przyrodniczego, życia i gospodarki człowieka oraz wzajemnych powiązań i zależności w systemie człowiek – przyroda – gospodarka.	IV etap edukacyjny 4.5) Zdający wyjaśnia mechanizm powstawania i układu powierzchniowych prądów morskich oraz ich wpływ na warunki klimatyczne i środowisko życia wybrzeży. III etap edukacyjny 1.2) Zdający odczytuje z map informacje przedstawione za pomocą różnych metod kartograficznych.

Zasady oceniania

1 pkt – poprawna korzyść.

0 pkt – odpowiedź, która nie spełnia powyższego kryterium.

Przykładowe odpowiedzi

- Wyższe sumy opadów atmosferycznych / większa wilgotność powietrza (niż na obszarach oddziaływania prądów chłodnych).
- Dostatek wody opadowej dla rolnictwa.
- Brak pustyń.
- Wysoki udział gruntów ornych (niski udział nieużytków) w strukturze użytkowania gruntów.
- Warunki klimatyczne (termiczne) sprzyjające osadnictwu.
- Długość okresu wegetacyjnego sprzyjająca roślinom uprawnym.

Zadanie 12.2. (0–1)

Wymaganie ogólne	Wymagania szczegółowe
I. Dostrzeganie prawidłowości dotyczących środowiska przyrodniczego, życia i gospodarki człowieka oraz wzajemnych powiązań i zależności w systemie człowiek – przyroda – gospodarka.	IV etap edukacyjny 3.3) Zdający wyjaśnia genezę pasatów [...] wskazuje ich znaczenie dla przebiegu pogody i działalności gospodarczej [...] komunikacji [...]. 4.5) Zdający wyjaśnia mechanizm powstawania i układu powierzchniowych prądów morskich oraz ich wpływ na warunki klimatyczne i środowisko życia wybrzeży. III etap edukacyjny 1.2) Zdający odczytuje z map informacje przedstawione za pomocą różnych metod kartograficznych.

Zasady oceniania

1 pkt – dwie poprawne odpowiedzi.

0 pkt – odpowiedź, która nie spełnia powyższego kryterium.

Rozwiązanie

FF

Zadanie 13. (0–1)

Wymaganie ogólne	Wymagania szczegółowe
I. Dostrzeganie prawidłowości dotyczących środowiska przyrodniczego [...].	IV etap edukacyjny 5.4) Zdający charakteryzuje główne procesy wewnętrzne prowadzące do urozmaicenia powierzchni Ziemi – [...] ruchy skorupy ziemskiej [...] oraz formy powstałe w ich wyniku. III etap edukacyjny 1.2) Zdający odczytuje z map informacje przedstawione za pomocą różnych metod kartograficznych.

Zasady oceniania

1 pkt – poprawna przyczyna (ryft, rozsuwanie się płyt litosfery).

0 pkt – odpowiedź, która nie spełnia powyższego kryterium.

Przykładowe odpowiedzi

- Pęknięcie kontynentu afrykańskiego następuje wzdłuż strefy ryftowej (rowu tektonicznego).
- Dochodzi tu do odsuwania się od siebie dwóch płyt (afrykańskiej i somalijskiej), które po pewnym czasie się oddzielą, w wyniku czego powstaną odrębne lądy.

Zadanie 14.1. (0–2)

Wymaganie ogólne	Wymagania szczegółowe
IV. Pozyskiwanie, przetwarzanie [...] informacji na podstawie różnych źródeł informacji geograficznej [...].	IV etap edukacyjny 5.6) Zdający opisuje [...] efekty erozji i akumulacji wodnej [...] lodowcowej i eolicznej. Zdający: 10.2) [...] określa cechy środowiska decydujące o krajobrazie wybranych krain geograficznych Polski; 10.8) przedstawia dominanty środowiska krain geograficznych Polski [...]. III etap edukacyjny 1.2) Zdający odczytuje z map informacje przedstawione za pomocą różnych metod kartograficznych.

Zasady oceniania

2 pkt – trzy poprawne odpowiedzi.

1 pkt – dwie poprawne odpowiedzi.

0 pkt – odpowiedź, która nie spełnia powyższych kryteriów.

Rozwiązanie

2

3

5

Zadanie 14.2. (0–2)

Wymaganie ogólne	Wymagania szczegółowe
<p>I. Dostrzeganie prawidłowości dotyczących środowiska przyrodniczego, życia i gospodarki człowieka oraz wzajemnych powiązań i zależności w systemie człowiek – przyroda – gospodarka.</p>	<p>IV etap edukacyjny 5.5) Zdający charakteryzuje zjawiska wietrzenia fizycznego i chemicznego (np. kras) oraz opisuje produkty i formy powstałe w wyniku tych procesów. Zdający: 10.2) ocenia walory i określa cechy środowiska decydujące o krajobrazie wybranych krain geograficznych Polski; 10.8) przedstawia dominanty środowiska krain geograficznych Polski [...].</p> <p>III etap edukacyjny Zdający: 1.2) odczytuje z map informacje przedstawione za pomocą różnych metod kartograficznych; 1.4) identyfikuje położenie i charakteryzuje odpowiadające sobie obiekty geograficzne na fotografiach [...] oraz mapach topograficznych.</p>

Zasady oceniania

2 pkt – poprawna nazwa formy, poprawny czynnik rzeźbotwórczy i poprawne wyjaśnienie.

1 pkt – poprawna nazwa formy i poprawny czynnik rzeźbotwórczy.

albo

– poprawne wyjaśnienie.

0 pkt – odpowiedź, która nie spełnia powyższych kryteriów.

Rozwiązanie

ostaniec

woda z CO₂

Wyjaśnienie, np.

- Woda zawierająca dwutlenek węgla rozpuszcza wapienie (skały węglanowe). Fragmenty warstwy wapieni (skał węglanowych) wolniej niszczone to ostańce.
- Rozpuszczanie (wietrzenie chemiczne, krasowienie, ługowanie) wapieni zachodzi nierówno (słabiej, gdy wapienie zawierają więcej krzemionki, a szybciej, gdy są spękane lub porowate). Tam, gdzie rozpuszczanie zachodziło słabiej, występują ostańce.

Zadanie 15. (0–1)

Wymaganie ogólne	Wymagania szczegółowe
IV. Pozyskiwanie, przetwarzanie [...] informacji na podstawie różnych źródeł informacji geograficznej [...].	IV etap edukacyjny Zdający: 1.3) interpretuje zjawiska geograficzne przedstawiane [...] na schematach [...]; 1.4) formułuje zależności przyczynowo-skutkowe, funkcjonalne i czasowe między wybranymi elementami środowiska przyrodniczego. 5.2) Zdający charakteryzuje najważniejsze wydarzenia geologiczne i przyrodnicze w dziejach Ziemi [...]. III etap edukacyjny 4.2) Zdający opisuje najważniejsze wydarzenia (obrazy) z przeszłości geologicznej Polski [...] wykazuje zależności pomiędzy współczesną rzeźbą Polski a wybranymi wydarzeniami geologicznymi.

Zasady oceniania

1 pkt – poprawna odpowiedź.

0 pkt – odpowiedź, która nie spełnia powyższego kryterium.

Rozwiązanie

B

Zadanie 16. (0–2)

Wymaganie ogólne	Wymagania szczegółowe
I. Dostrzeganie prawidłowości dotyczących środowiska przyrodniczego, życia i gospodarki człowieka oraz wzajemnych powiązań i zależności w systemie człowiek – przyroda – gospodarka.	IV etap edukacyjny 1.4) Zdający formułuje zależności przyczynowo-skutkowe, funkcjonalne i czasowe między wybranymi elementami środowiska przyrodniczego. 3.1) Zdający wyjaśnia mechanizm cyrkulacji powietrza w [...] wyższych szerokościach geograficznych oraz opisuje przebieg procesów pogodowych (ruch mas powietrza, fronty atmosferyczne i zjawiska im towarzyszące). III etap edukacyjny 1.2) Zdający odczytuje z map informacje przedstawione za pomocą różnych metod kartograficznych.

Zasady oceniania

2 pkt – trzy poprawne odpowiedzi.

1 pkt – dwie poprawne odpowiedzi.

0 pkt – odpowiedź, która nie spełnia powyższych kryteriów.

Rozwiązanie

A

zachód

zmniejszy

Zadanie 17. (0–1)

Wymaganie ogólne	Wymagania szczegółowe
II. Analiza i wyjaśnianie problemów demograficznych społeczeństw.	1.3) Zdający interpretuje zjawiska geograficzne przedstawiane na wykresach [...]. Zdający: 8.2) opisuje etapy rozwoju demograficznego ludności na przykładach z wybranych państw świata; 8.3) ocenia konsekwencje eksplozji demograficznej [...] w wybranych państwach; 8.4) charakteryzuje przyczyny i konsekwencje migracji ludności w różnych państwach. Zakres podstawowy Zdający: 1.2) charakteryzuje główne procesy demograficzne [...]; 1.3) klasyfikuje migracje, podaje ich przyczyny i ocenia skutki tego zjawiska; charakteryzuje [...] czynniki wpływające na atrakcyjność niektórych państw dla imigrantów.

Zasady oceniania

1 pkt – poprawne wyjaśnienie.

0 pkt – odpowiedź, która nie spełnia powyższego kryterium.

Przykładowe odpowiedzi

- W ZEA jest większy udział mężczyzn w wieku produkcyjnym niż w Iraku, ponieważ pracodawcy w ZEA oferują dla nich miejsca pracy w budownictwie i przemyśle naftowym, co przyczynia się do napływu imigrantów.
- Rynek pracy w Iraku charakteryzuje się wysokim bezrobociem, co nie sprzyja zatrudnianiu imigrantów.
- W ZEA jest większy udział ludności w wieku produkcyjnym niż w Iraku, ponieważ wysoki PKB na 1 mieszkańca przyczynia się do napływu imigrantów.
- Irak, który ma niższy wskaźnik PKB na 1 mieszkańca, nie jest tak atrakcyjny dla imigrantów jak ZEA.
- Sytuacja polityczna w Iraku przyczyniła się do embarga na eksport ropy naftowej, co ograniczało rozwój gospodarczy i zniechęcało do napływu pracowników z innych państw.
- ZEA jest krajem stabilnym politycznie, co przyczyniło się do rozwoju gospodarczego i napływu imigrantów.

Zadanie 18. (0–1)

Wymaganie ogólne	Wymagania szczegółowe
I. Dostrzeganie prawidłowości dotyczących środowiska przyrodniczego, życia i gospodarki człowieka oraz wzajemnych powiązań i zależności w systemie człowiek – przyroda – gospodarka.	1.4) Zdający formułuje zależności przyczynowo-skutkowe, funkcjonalne i czasowe między wybranymi elementami środowiska przyrodniczego. 6.2) Zdający wyjaśnia [...] piętrowość roślinną na Ziemi [...]. Zakres podstawowy 1.1) Zdający wyróżnia i charakteryzuje obszary o optymalnych i trudnych warunkach do zamieszkania w skali globalnej i regionalnej; formułuje prawidłowości rządzące rozmieszczeniem ludności na świecie.

Zasady oceniania

1 pkt – poprawne wyjaśnienie.

0 pkt – odpowiedź, która nie spełnia powyższego kryterium.

Przykładowe odpowiedzi

- Średnia temperatura powietrza obniża się wraz z wysokością, więc na obszarach położonych wysoko n.p.m. warunki do życia w strefie klimatów równikowych są bardziej sprzyjające.
- W tych regionach, na nizinnych obszarach panuje klimat sprzyjający występowaniu insektów, m.in. komarów (malarii). Chłodniejszy klimat terenów położonych wyżej sprawia, że rozprzestrzenianie się tych owadów staje się ograniczone.
- W tych regionach, na nizinnych obszarach panuje klimat sprzyjający nadmiernemu rozwojowi roślinności i uciążliwej sukcesji lasu w tereny zurbanizowane. W chłodniejszym klimacie na obszarach położonych wyżej n.p.m. dynamika tego zjawiska jest mniejsza.

Zadanie 19. (0–2)

Wymaganie ogólne	Wymagania szczegółowe
II. Analiza i wyjaśnianie problemów demograficznych społeczeństw.	IV etap edukacyjny Zdający: 8.1) analizuje przestrzenne różnice w wielkości wskaźników: urodzeń, zgonów i przyrostu naturalnego; 8.4) charakteryzuje przyczyny i konsekwencje migracji ludności [...]; 8.5) przedstawia procesy urbanizacyjne [...]. III etap edukacyjny 1.2) Zdający odczytuje z map informacje przedstawione za pomocą różnych metod kartograficznych.

Zasady oceniania

2 pkt – dwie poprawne prawidłowości.

1 pkt – jedna poprawna prawidłowość.

0 pkt – odpowiedź, która nie spełnia powyższych kryteriów.

Przykładowe odpowiedzi

Gminy o prognozowanym przyroście ludności:

- Największy przyrost liczby ludności wystąpi w obszarach podmiejskich położonych wokół większości dużych miast w Polsce.

Gminy o prognozowanym ubytku ludności:

- Ubytek ludności wystąpi na obszarach położonych w dużej odległości (peryferyjnie) w stosunku do największych aglomeracji.
- Ubytek ludności wystąpi w gminach „ściany wschodniej” i ziem zachodnich.
- Ubytek ludności wystąpi na obszarach o stosunkowo wysokiej stopie bezrobocia.

Zadanie 20. (0–1)

Wymaganie ogólne	Wymagania szczegółowe
II. Analiza i wyjaśnianie problemów demograficznych społeczeństw.	IV etap edukacyjny 11.5) Zdający wyjaśnia zmiany procesów urbanizacyjnych [...] wiążąc je z przemianami gospodarczymi i społecznymi w Polsce. III etap edukacyjny 1.4) Zdający [...] charakteryzuje [...] obiekty geograficzne na fotografiach [...].

Zasady oceniania

1 pkt – poprawna odpowiedź.

0 pkt – odpowiedź, która nie spełnia powyższego kryterium.

Rozwiązanie

B2

Zadanie 21. (0–2)

Wymaganie ogólne	Wymagania szczegółowe
I. Dostrzeganie prawidłowości dotyczących [...] życia i gospodarki człowieka oraz wzajemnych powiązań i zależności [...].	<p>IV etap edukacyjny</p> <p>Zdający:</p> <p>7.1) porównuje strukturę PKB państw znajdujących się na różnych poziomach rozwoju gospodarczego;</p> <p>7.2) odczytuje na mapach aktualny podział polityczny.</p> <p>8.3) Zdający ocenia konsekwencje eksplozji demograficznej [...] w wybranych państwach.</p> <p>III etap edukacyjny</p> <p>1.2) Zdający odczytuje z map informacje przedstawione za pomocą różnych metod kartograficznych.</p> <p>2.1) Zdający [...] podaje przyczyny dysproporcji w poziomie rozwoju społeczno-gospodarczego regionów świata.</p>

Zasady oceniania

2 pkt – dwa poprawne uwarunkowania odnoszące się do obu obszarów.

1 pkt – jedno poprawne uwarunkowanie odnoszące się do obu obszarów.

albo

– dwa uwarunkowania odnoszące się do jednego obszaru.

0 pkt – odpowiedź, która nie spełnia powyższych kryteriów.

Przykładowe odpowiedzi

Uwarunkowanie demograficzne:

- W Chinach nastąpiło ograniczenie przyrostu naturalnego, podczas gdy w krajach Afryki liczba ludności szybko się powiększała (co przyczyniło się utrzymywania się niskiej wartości PKB na 1 mieszkańca w Afryce).
- W Afryce wzrost liczby ludności był bardziej dynamiczny niż w Chinach (wskutek czego w Afryce PKB na 1 mieszkańca nie wzrastał tak szybko jak w Chinach).

Uwarunkowanie ekonomiczne:

- Chińska gospodarka przeszła modernizację, co zaowocowało wzrostem gospodarczym, a gospodarka w wielu krajach Afryki nie uległa modernizacji po załamaniu systemu kolonialnego.
- Chiny stosowały ekspansję gospodarczą, m.in. w państwach Afryki przeprowadziły inwestycje, dzięki którym wzbogaciły się bardziej niż państwa Afryki.
- Chińczycy są na ogół znacznie lepiej wykształceni niż mieszkańcy Afryki, co powoduje, że w Chinach rozwój gospodarczy był szybszy.
- W Chinach nastąpił ekspansywny wzrost eksportu towarów przetworzonych, podczas gdy eksport z krajów Afryki był dużo mniejszy (ograniczał się głównie do surowców i produktów rolnych).
- Zapóźnienie rozwojowe państw Afryki, przy utrzymywaniu się szybkiego rozwoju Chin, do którego przyczynia się m.in. działalność gospodarcza Chin w Afryce.

Zadanie 22. (0–3)

Wymaganie ogólne	Wymagania szczegółowe
IV. Pozyskiwanie, przetwarzanie [...] informacji na podstawie różnych źródeł informacji geograficznej [...].	1.3) Zdający interpretuje zjawiska geograficzne przedstawione [...] w tabelach [...]. 6.2) Zdający wyjaśnia zróżnicowanie formacji roślinnych na Ziemi i piętrowość roślinną na Ziemi oraz przyporządkowuje typowe gatunki flory dla poszczególnych stref krajobrazowych Ziemi.

Zasady oceniania

3 pkt – poprawne odpowiedzi odnoszące się do trzech państw.

2 pkt – poprawne odpowiedzi odnoszące się do dwóch państw.

1 pkt – poprawna odpowiedź odnosząca się do jednego państwa.

0 pkt – odpowiedź, która nie spełnia powyższych kryteriów.

Przykładowe odpowiedzi

Finlandia:

- Położenie większości kraju na obszarze występowania tajgi.
- Klimat umiarkowany chłodny sprzyjający występowaniu lasów (iglastych).
- Zbyt krótki okres wegetacyjny dla wielu upraw (co nie skłania do wycięcia lasów i zastępowania ich gruntami ornymi i uprawami trwałymi).

Algieria:

- Położenie większości obszaru kraju na obszarze występowania pustyń / w strefie zwrotnikowej przyczynia się do niskiego udziału lasów.
- Niskie sumy opadów atmosferycznych niesprzyjające występowaniu lasów.
- Typ lasu (suchy las podzwrotnikowy) nie dostarcza dobrego drewna budowlanego.

Austria:

- Wysoki udział lasów wynika z dużej górzystości kraju.
- W niższych piętrach Alp dominują lasy regla.

Zadanie 23. (0–2)

Wymaganie ogólne	Wymagania szczegółowe
IV. Pozyskiwanie, przetwarzanie [...] informacji na podstawie różnych źródeł informacji geograficznej [...].	1.3) Zdający interpretuje zjawiska geograficzne przedstawione [...] w tabelach [...]. 7.2) Zdający odczytuje na mapach aktualny podział polityczny. 9.2) Zdający wykazuje zależności między rodzajami produkcji rolnej a warunkami naturalnymi [...] oraz charakteryzuje różne typy rolnictwa na świecie. Zakres podstawowy 2.2) Zdający opisuje główne obszary upraw i chowu zwierząt na świecie, wyjaśnia ich zróżnicowanie przestrzenne.

Zasady oceniania

2 pkt – trzy poprawne odpowiedzi.

1 pkt – dwie poprawne odpowiedzi.

0 pkt – odpowiedź, która nie spełnia powyższych kryteriów.

Rozwiązanie

Stany Zjednoczone

Argentyna

Brazylia

Zadanie 24. (0–1)

Wymaganie ogólne	Wymaganie szczegółowe
I. Dostrzeganie prawidłowości dotyczących [...] życia i gospodarki człowieka oraz wzajemnych powiązań i zależności [...].	Zakres podstawowy 2.3) Zdający charakteryzuje kierunki zmian w powierzchni lasów na świecie (w wyniku procesów wylesiania i zalesiania) i podaje przykłady gospodarowania zasobami leśnymi (pozytywne i negatywne).

Zasady oceniania

1 pkt – poprawna odpowiedź.

0 pkt – odpowiedź, która nie spełnia powyższego kryterium.

Rozwiązanie

B

Zadanie 25. (0–2)

Wymaganie ogólne	Wymagania szczegółowe
I. Dostrzeganie prawidłowości dotyczących [...] życia i gospodarki człowieka oraz wzajemnych powiązań i zależności [...].	IV etap edukacyjny 12.2) Zdający wskazuje zmiany strukturalne zachodzące w polskim rolnictwie. III etap edukacyjny 1.2) Zdający odczytuje z map informacje przedstawione za pomocą różnych metod kartograficznych.

Zasady oceniania

2 pkt – poprawne wyjaśnienie z odniesieniem do dwóch województw i warunków przyrodniczych produkcji rolniczej.

1 pkt – poprawne wyjaśnienie z odniesieniem do jednego województwa i warunków przyrodniczych produkcji rolniczej.

albo

– poprawna odpowiedź z odniesieniem do dwóch województw zawierająca wyłącznie odczyt z mapy.

0 pkt – odpowiedź, która nie spełnia powyższych kryteriów.

Przykładowe odpowiedzi

- Duży obszar w województwie lubelskim charakteryzuje się wysoką wartością wskaźnika waloryzacji warunków przyrodniczych, co sprzyja roślinom uprawnym o wysokich wymaganiach. W województwie podlaskim przeważają obszary o niskiej wartości tego wskaźnika, charakteryzujące się słabszymi glebami niż w województwie lubelskim, wykorzystywane jako łąki i pastwiska.
- Województwo lubelskie charakteryzuje się przewagą produkcji roślinnej, której sprzyja występowanie tam urodzajnych gleb, a województwo podlaskie – przewagą produkcji zwierzęcej, do której przyczynia się obecność użytków zielonych na glebach niskich klas bonitacyjnych.

Zadanie 26.1. (0–1)

Wymaganie ogólne	Wymagania szczegółowe
Poziom podstawowy III. Rozumienie relacji człowiek – przyroda – społeczeństwo w skali globalnej i regionalnej.	IV etap edukacyjny 6.3) Zdający omawia podstawowe zasady zrównoważonego rozwoju. 9.2) Zdający wykazuje zależności między rodzajami produkcji rolnej a warunkami naturalnymi [...]. III etap edukacyjny 1.4) Zdający [...] charakteryzuje [...] obiekty geograficzne na fotografiach [...].

Zasady oceniania

1 pkt – poprawne wyjaśnienie.

0 pkt – odpowiedź, która nie spełnia powyższego kryterium.

Przykładowe odpowiedzi

- Odpowiednia ilość środków finansowych (z eksportu surowców energetycznych) umożliwiła pokrycie kosztów stałego nawadniania farm / zakup sprzętu pozwalającego na eksploatację wód podziemnych / zatrudnienie specjalistów.
- Eksploatacja ropy naftowej przyczyniła się do nadwyżek finansowych, które można było przeznaczyć na zagospodarowywanie pustyni.
- Wysokie PKB na 1 mieszkańca sprzyjało nakładom na badania i rozwój (upowszechnieniu technologii pozwalających na eksploatację wód podziemnych, odsalanie wody morskiej i nawadnianie upraw).
- Wzrost liczby ludności Arabii Saudyjskiej przekładał się na wzrost zapotrzebowania na żywność.
- Niska cena energii umożliwiła opłacalność poboru wód podziemnych do nawadniania.
- Niestabilna sytuacja polityczna na Bliskim Wschodzie przyczyniła się do ograniczania importu żywności przez Arabię Saudyjską.
- Niski udział gruntów ornych w strukturze użytkowania ziemi przyczynił się do zagospodarowywania pustyni.

Zadanie 26.2. (0–1)

Wymaganie ogólne	Wymagania szczegółowe
III. Proponowanie rozwiązań problemów występujących w środowisku geograficznym, zgodnie z koncepcją zrównoważonego rozwoju i zasadami współpracy, w tym międzynarodowej.	IV etap edukacyjny 6.3) Zdający omawia podstawowe zasady zrównoważonego rozwoju. 9.2) Zdający wykazuje zależności między rodzajami produkcji rolnej a warunkami naturalnymi [...]. III etap edukacyjny 1.4) Zdający [...] charakteryzuje [...] obiekty geograficzne na fotografiach [...].

Zasady oceniania

1 pkt – poprawne wyjaśnienie.

0 pkt – odpowiedź, która nie spełnia powyższego kryterium.

Przykładowe odpowiedzi

- Nawadnianie gospodarstw rolnych na pustyni wymaga zużycia dużej ilości wody (energii) z powodu intensywnego parowania.
- Skutkiem prowadzenia gospodarki rolnej na pustyni jest nadmierne zużycie wód podziemnych.
- Nadmierny pobór wody prowadzi do wzrostu kosztów pozyskiwania wód podziemnych (doprowadzenia wód powierzchniowych).
- Nawadnianie gospodarstw rolnych wodami podziemnymi przyczynia się do powstawania leja depresyjnego.
- Nawadnianie obszarów pustynnych sprzyja nadmiernemu zasoleniu gleb, przez co stają się one nieużyteczne dla rolnictwa.

Zadanie 27. (0–1)

Wymaganie ogólne	Wymagania szczegółowe
I. Dostrzeganie prawidłowości dotyczących [...] życia i gospodarki człowieka oraz wzajemnych powiązań i zależności [...].	1.3) Zdający interpretuje zjawiska geograficzne przedstawione [...] w tabelach [...]. Zakres podstawowy 2.1) Zdający klasyfikuje państwa na podstawie analizy wskaźników rozwoju [...] gospodarczego; wyróżnia regiony bogate i biedne (bogatą Północ i biedne Południe) i podaje przyczyny dysproporcji w poziomie rozwoju społeczno-gospodarczego regionów świata.

Zasady oceniania

1 pkt – poprawna prawidłowość uwzględniająca związek między poziomem rozwoju gospodarczego a wielkością udziału rolnictwa i wielkością udziału usług w strukturze PKB.

0 pkt – odpowiedź, która nie spełnia powyższego kryterium.

Przykładowe odpowiedzi

- Im wyższy poziom rozwoju gospodarczego państw, tym wyższy udział usług w strukturze PKB, a niższy – rolnictwa.
- Wraz ze wzrostem poziomu rozwoju gospodarczego państw maleje udział rolnictwa i wzrasta udział usług w strukturze PKB według sektorów gospodarki.
- Państwa o wysokim poziomie rozwoju gospodarczego charakteryzują się małym udziałem rolnictwa i dużym udziałem usług w strukturze PKB według sektorów gospodarki.
- W państwach o niskim poziomie rozwoju gospodarczego obserwujemy duży udział rolnictwa i mały udział usług w strukturze PKB według sektorów gospodarki.

Zadanie 28. (0–1)

Wymaganie ogólne	Wymaganie szczegółowe
I. Dostrzeganie prawidłowości dotyczących [...] życia i gospodarki człowieka oraz wzajemnych powiązań i zależności [...].	9.5) Zdający wskazuje wpływ czynników lokalizacji przemysłu na rozmieszczenie i rozwój wybranych branż.

Zasady oceniania

1 pkt – dwie poprawne odpowiedzi.

0 pkt – odpowiedź, która nie spełnia powyższego kryterium.

Rozwiązanie

PF

Zadanie 29.1. (0–2)

Wymaganie ogólne	Wymagania szczegółowe
IV. Pozyskiwanie, przetwarzanie [...] informacji na podstawie różnych źródeł informacji geograficznej [...].	IV etap edukacyjny 1.2) Zdający odczytuje i opisuje cechy środowiska [...] społeczno-gospodarczego (np. [...] szlaki transportowe) na podstawie map [...]. III etap edukacyjny 1.2) Zdający odczytuje z map informacje przedstawione za pomocą różnych metod kartograficznych. 6.7) Zdający opisuje na podstawie map i wyjaśnia zróżnicowanie gęstości i jakości sieci transportowej w Polsce i wykazuje jej wpływ na rozwój innych dziedzin działalności gospodarczej.

Zasady oceniania

2 pkt – trzy poprawne odpowiedzi.

1 pkt – dwie poprawne odpowiedzi.

0 pkt – odpowiedź, która nie spełnia powyższych kryteriów.

Rozwiązanie

mazowieckie

podlaskie

pomorskie

Zadanie 29.2. (0–2)

Wymaganie ogólne	Wymagania szczegółowe
I. Dostrzeganie prawidłowości dotyczących [...] życia i gospodarki człowieka oraz wzajemnych powiązań i zależności [...].	IV etap edukacyjny 1.4) Zdający formułuje zależności przyczynowo-skutkowe, funkcjonalne i czasowe między wybranymi elementami środowiska przyrodniczego i społeczno-gospodarczego oraz dokonuje ich weryfikacji, wykorzystując mapy tematyczne. III etap edukacyjny 6.7) Zdający [...] wyjaśnia zróżnicowanie gęstości i jakości sieci transportowej w Polsce [...].

Zasady oceniania

2 pkt – dwa poprawne czynniki wraz z uzasadnieniem wpływu każdego z nich.

1 pkt – poprawny czynnik wraz z uzasadnieniem jego wpływu.

albo

– dwa poprawne czynniki bez uzasadnienia.

0 pkt – odpowiedź, która nie spełnia powyższych kryteriów.

Przykładowe odpowiedzi

Czynnik: Gęstość sieci kolejowej

Uzasadnienie: Im gęstsza sieć kolejowa, tym transport kolejowy w szerszym zakresie dociera do mieszkańców małych miasteczek i wsi, co podnosi przeciętną liczbę pasażerów korzystających z kolei.

Czynnik: Stan taboru kolejowego (komfort jazdy)

Uzasadnienie: Wyższy komfort jazdy jest zachętą do rezygnacji z samochodów na rzecz kolei, zwłaszcza w przypadku dojazdów do pracy.

Czynnik: Wartość PKB/1 mieszkańca

Uzasadnienie: W krajach bogatych nakłady na transport kolejowy są wysokie, dzięki czemu staje się możliwy ich dynamiczny rozwój i zwiększenie częstotliwości połączeń.

Czynnik: Wartość nakładów na transport kolejowy

Uzasadnienie: Wysokie nakłady na transport kolejowy umożliwiają budowę tuneli i wiaduktów ułatwiających eksploatację linii kolejowej na obszarach o dużym nachyleniu terenu.

Czynnik: Powierzchnia kraju

Uzasadnienie: W krajach o małej powierzchni funkcjonowanie linii kolejowej może być nieopłacalne.

Zadanie 30. (0–1)

Wymaganie ogólne	Wymaganie szczegółowe
IV. Pozyskiwanie, przetwarzanie [...] informacji na podstawie różnych źródeł informacji geograficznej [...].	Zakres podstawowy 3.5) Zdający wykazuje na przykładach pozaprzyrodnicze czynniki zmieniające relacje człowiek-środowisko przyrodnicze (rozszerzanie udziału technologii energooszczędnych, zmiany modelu konsumpcji, zmiany poglądów dotyczących ochrony środowiska).

Zasady oceniania

1 pkt – poprawne wyjaśnienie.

0 pkt – odpowiedź, która nie spełnia powyższego kryterium.

Przykładowe odpowiedzi

- W przeciwieństwie do instalacji fotowoltaicznych generatory wykorzystujące gaz ziemny mogą produkować energię przez cały czas, dzięki czemu możliwe staje się funkcjonowanie lotniska.
- Energetyka słoneczna jest uwarunkowana zmiennymi warunkami pogodowymi (zmianą pory dnia), co uniemożliwia ciągłą produkcję energii elektrycznej.

Zadanie 31.1. (0–2)

Wymaganie ogólne	Wymagania szczegółowe
I. Dostrzeganie prawidłowości dotyczących środowiska przyrodniczego, życia i gospodarki człowieka [...].	IV etap edukacyjny – zakres rozszerzony 9.8) Zdający wskazuje wpływ czynników lokalizacji przemysłu na rozmieszczenie i rozwój wybranych branż. IV etap edukacyjny – zakres podstawowy 2.10) Zdający przedstawia cechy przemysłu wysokiej technologii i podaje przykłady jego lokalizacji [...].

Zasady oceniania

2 pkt – poprawne uzupełnienie trzech wierszy w tabeli.

1 pkt – poprawne uzupełnienie dwóch wierszy w tabeli.

0 pkt – odpowiedź, która nie spełnia powyższych kryteriów.

Rozwiązanie

Wyspa Krzemowa

Korytarz M4

Droga 128

Zadanie 31.2. (0–1)

Wymaganie ogólne	Wymaganie szczegółowe
I. Dostrzeganie prawidłowości dotyczących środowiska przyrodniczego, życia i gospodarki człowieka [...].	9.8) Zdający wskazuje wpływ czynników lokalizacji przemysłu na rozmieszczenie i rozwój wybranych branż.

Zasady oceniania

1 pkt – poprawne uzasadnienie.

0 pkt – odpowiedź, która nie spełnia powyższego kryterium.

Przykładowa odpowiedź

Kapitał ludzki odgrywa ważną rolę w powstawaniu i rozwoju technopolii z powodu konieczności prowadzenia badań naukowych i opracowywania nowoczesnych rozwiązań technologicznych.